

נתיבות יזעך

והוא מאמרים יקרים, שיחות מוסר וחיזוק משובבי לב ונפש, שנאמרו בפני תלמידים מקשיבים בקול חוצב להבות אש קודש, ושאתו כשאגת האר"י החי, להנחילם נתיבות דעת התורה ועבודת השי"ת על פרשת השבוע

ע"י מרן רבינו
הגאון רבי **אברהם יוסף ראזענבלום** זצוקלה"ה
ראש ישיבת שערי יושר

צו תשפ"ד

דברי התעוררות לקראת ימי בין הזמנים
שנה ו' • גליון רצ"ב

מי שיש בידו חידו"ת או טעיפס של רבינו, וכן מי שרוצה לנדב גליון של תורת רבינו - נא להתקשר למספר: 1-718-854-2290 EXT 9 או לפקס: 1-718-705-8608

חדש!

אפשר לשמוע השיחה הנדפסת בנתיבות יושר של כל שבוע במספר: 1-718-559-6660

כל הזכויות שמורות

למערכת חידו"ת של רבינו
ישיבת שערי יושר

בהוצאת מכון "שם עולם"

מכון לחקר כתבי יד - קורות קהילות ואישים

רח' שחל 5, בני ברק

טל: 03-5701977 פקס: 03-5701967

תוכן העניינים

צו תשמ"ט

'בחדשים בעיניך' - ההנחגה הראויה בסיום הזמן

- ג. כתינוק היוצא מבית הספר . . . . . ג
- ג. הסיען בעל כורחם . . . . . ג
- ד. הכריחה מהר סיני . . . . . ד
- גודל מעלת ההתחזקות בימי סיום . . . . .
- ה. הזמן . . . . . ה
- גודל מעלת הלימוד שהאדם לומד לפי . . . . .
- ו. שהגיע לידי ההכרה . . . . . ו
- ו. קדושת התורה . . . . . ו
- ז. בימים אלו ניכר מהות הבחור . . . . . ז
- התחדשות וחיות מגיעים מרצון . . . . .
- ח. וחשק . . . . . ח
- מה שנפעל באדם ע"י הנחת תפילין מתוך . . . . .
- ח. כוונה פנימית . . . . . ח
- ט. 'אנא תפילין מנחנא' . . . . . ט
- ההבדל בין העושה מתוך הרגל או מתוך . . . . .
- יא. חשק . . . . . יא

דברי התעוררות לקראת ימי בין הזמנים

עש"ק פקודי תשנ"ד

- יג. ימי בין הזמנים - ימי המבחן . . . . . יג
- יג. תכלית תורה שנינו מהות האדם . . . . . יג
- יג. המהות נמדדת לפי השאיפות . . . . . יג
- ההבדל בין התנהגות מתוך הכרח או מתוך . . . . .
- יד. מהות . . . . . יד
- יז. חומר מצות כיבוד אב ואם . . . . . יז
- יז. למען יאריכון ימך . . . . . יז
- התנהגות שאינה ראויה מראה על רפיון . . . . .
- יז. באמונה . . . . . יז
- מהלך המחשבה הראוי גם בימי בין . . . . .
- יח. הזמנים . . . . . יח
- יט. והרחיקנו מחבר רע . . . . . יט

צו תשמ"ט

'בחדשים בעיניך' - ההנהגה הראויה בסיום הזמן

בכל זאת היה בזה ענין של 'כתינוק היוצא מבית הספר', לפי שהתרחקו מהמקום של מתן תורה.

'הר' סיני - המקום בו נתנו את התורה נקרא 'בית הספר' לפי שבמקום זה נתנו את התורה, והיה שם מעמד קבלת התורה עם הקולות והברקים ומצות הגבלה. כל אלו הטילו עליהם שיעבוד גדול. ולכן, אף שגם לאחר נסיעתם מהר חורב נשאר עליהם עול תורה ומצוות, אבל הנסיעה ממקום נתינת התורה, עם המורא והפחד שהיה בשעת קבלת התורה, ההתרחקות ממקום זה היתה כתינוק היוצא מבית הספר - שבורח.

הסיען בעל כורחם

מצאנו בבני ישראל הנהגה הפכית כשעמדו ללכת מים סוף, שנאמר שם (שמות טו, כב), וַיִּסַּע מִשָּׁה אֶת יִשְׂרָאֵל מִיַּם סוּף. ופירש רש"י, 'הסיען בעל כרחם, שעטרו מצרים סוסייהם בתכשיטי זהב וכסף ואבנים טובות, והיו ישראל מוצאין אותם בים, וגדולה

אנו עומדים כעת בסמוך לסיום הזמן. בדרך כלל בתקופות כאלו יש כמה סיבות שגורמים להתרשלות בלימוד התורה, 'מ'איז אפגעשוואכט אין לערנען', שכאשר שבים לשיבה לאחר ימי הפורים לפני סוף הזמן, זהו כעין זמן שבין זמני ההתרשלות, לאחר זמן שהתרשלו ונחלשו מלימוד התורה.

כתינוק היוצא מבית הספר

והנה על מה שנאמר (במדבר י, לג), וַיִּסְעוּ מֵהָר ה' דרך שלשת ימים, כתבו התוס' (שבת דף קטו. ד"ה פורענות), שהיה בזה פורענות, כמו שאמר במדרש (ילמדנו), ויסעו, שנסעו מהר סיני דרך שלשת ימים כתינוק היוצא מבית הספר שבורח לו והולך לו, כך היו בורחים מהר סיני דרך שלושת ימים.

הבריחה מסיני היתה כי למדו הרבה תורה בסיני, ואף על פי שכשהלכו במסעם קיימו בזה מצות ה' להמשיך במסעות, ואפילו שעדיין היה עליהם החיוב לקיים תורה ומצוות,

עם הענין של הביזה, ונמשכו למקום זה שקיבלו שם את הביזה, עד שהצטרך משה רבינו ל'הסיען' מים סוף בעל כורחם.

הבריחה מהר סיני

אך לאחר מתן תורה היה ההיפך, שאפילו שכשנסעו מהר סיני לקחו עמהם את עול התורה והמצוות, בכל זאת התנהגו כתינוק הבורח מבית הספר, שרצו להתרחק מהמקום בו ניתן לישראל תורה ומצוות יחד עם כל מה שהיה בשעת מעמד הר סיני, שהיה שם מורא ופחד, 'מיט דער גאנצער פארנעם מיט די יראה וואס ס'איז דארטען געווען, מיט די מורא וואס ס'איז דארטען געווען'. בכל זאת היה שם הענין של הבריחה ממקום זה.

ומבואר כאן בדברי חז"ל, 'שטייט דא אין חז"ל

הייסט עס אזוי, 'שהקשר והשייכות שיש לאדם למקום מסוים, תלויים במה שהמקום הוא נתן לו. אם המקום נתן לו תורה ברתת ובזיע כמו שהיה בשעת קבלת התורה, הרי שהיציאה ממקום זה הוא כתינוק היוצא מבית הספר שבורח והולך לו, שרצו לעזוב את המקום הזה. אפילו שאינם פורקים

היתה ביזת הים מביזת מצרים וכו', לפיכך הוצרך להסיען בעל כורחם'.

והנה במה שהסיען משה בעל כורחם מים סוף, יש לדעת האם הכוונה שחלק מביזת הים נשאר שם מחוץ לים סוף שיכלו בני ישראל ללקט שם. ואמר להם משה רבינו שהקב"ה ציווה עליהם ללכת משם, ושישאירו הביזה שנשאר אצל הים סוף.

אך מסתבר שלא היה כן, כי באמת שבני ישראל ליקטו ואספו כל מה שהתאפשר להם ללקט בים סוף. ומה שהצטרכו להסיען בעל כורחם כמו שנאמר 'יִיָסַע משה את ישראל מים סוף', היינו משום שהיה לבני ישראל חביבות גדולה למקום שבו שמצאו ביזה גדולה, כי קיבלו שם רכוש גדול, 'פארמעגענס האבען זיי דארטען געשארט' ממה שהמצריים השאירו שם.

לכן היו עסוקים ודבוקים בענין הביזה ובמקום, 'זיי זענען געווען פארנומען מיט די ביזה', שאף שכבר לקחו כל מה שאפשר לקחת, עדיין היו עסוקים בזה, ודיברו מזה, 'זיי האבען געהאנדלט וועגען דעם'. 'ש'חיו' עם הביזה והיו שקועים בזה, 'געלעגען אין דעם, געלעבט אין דעם'. הם חיו כל העת

יותר גדול, 'איז דער שכר דערפון אסאך אסאך מער, און אסאך אסאך גרעסער'.

"איז טאקע אין די צייט, אין די טעג און די וואכען וואס זענען נאך דא ביז סוף זמן, שטייט דאך דא יעדער איינער פון אונז אין אַ נסיון, וואס ס'איז אַ זמן פון רפיון, פון התרשלות, איז אויף דעם זמן איז דאך געזאגט געווארען 'עד שבא אברהם אבינו וקבל שכר כולם'."

"זיך מחזק זיין אין די טעג וואס ס'איז נאך דא ביז צום סוף זמן, ליגט אַ עקסטערע סגולה און אַ עקסטערער שכר ליגט אויף דער חיזוק פון די טעג, טאקע ווייל די נסיונות אין די טעג זענען גרעסער."

אכן בזמן זה, בימים אלו ובשבעות אלו שנשארו עד לסיום הזמן, יעמוד כל אחד בנסיון לפי שהוא זמן של רפיון והתרשלות, ועל זמן זה יש הענין של 'עד שבא אברהם אבינו וקיבל שכר כולם'.

על ידי זה שמתחזקים בימים שנשארו עד לסיום הזמן, יש בזה סגולה מיוחדת ושכר מיוחד,

מעליהם החיוב של שמירת התורה והמצוות, אך לגבי יציאה ממקום זה יש הרגשה של רצון לברוח.

אך לגבי מקום שקיבלו ביזת מצרים וביזת הים, אף שכבר קיבלו את כל הביזה, וכבר לקטו כל מה שהתאפשר ללקט, אעפ"כ היה להם משיכה למקום זה, שעדיין היו עסוקים ומדברים מהענין, 'ער פארעט זיך נאך אלעס, ער רעדט נאך אלעס, ער האנדלט נאך אלעס וועגען די ביזת מצרים', ויש לו משיכה למקום הזה.

הנהגה זו היתה פחיתות לדור המדבר. אבל סוף כל סוף זהו הטבע של בני האדם, וגם בדור המדבר היה טבע זה.

גודל מעלת ההתחזקות בימי סיום הזמן

חז"ל אמרו (אבות ה, ג), 'עשרה דורות מנח ועד אברהם, להודיע כמה ארך אפים לפניו, שכל הדורות היו מכעיסין ובאין, עד שבא אברהם אבינו וקבל שכר כולם'.

מבואר במשנה, שכשיש זמן ששולט בו רפיון, והאדם מתגבר כנגד הרפיון, זוכה אז לריבוי גדול של שכר ולשכר

קדושת התורה

מצאנו שאמרו חז"ל (סוכה כח.), שכשיונתן בן עוזיאל היה יושב ועוסק בתורה כל עוף שפורח עליו מיד נשרף, לפי שכשעסק בתורה היתה האש מלהטת מסביבו. כי הלומד תורה לשמה האש בוערת מסביבו, אמנם זהו אש שאין אנו זוכים לראותו, אבל כשעוסקים בתורה באופן הראוי בוער אש מסביב לאדם ויש חום גדול מסביבו, עד כדי כך שכל עוף שפורח עליו מיד נשרף.

לאו כל אחד זוכה למדריגה נעלה זו, ומי שעדיין לא זכה למדריגה זו, אף שהוא לומד אותה התורה, בכל זאת לא יזכה למדריגה זו של כל עוף שפורח עליו מיד נשרף.

ההברל הוא באיזה אופן לומדים את התורה, כי כשיונתן בן עוזיאל עסק בתורה היה בלימודו קדושה גדולה, אבל כשהאדם אינו לומד במדריגה זו, אינם זוכים למדרגתו של יונתן בן עוזיאל.

זה ודאי שגם כשהלימוד אינה במדריגה של יונתן בן עוזיאל תורתו היא קודש קדשים, אך בכל

לפי שהנסיגות בימים אלו הם נסיונות יותר גדולים.

גודל מעלת הלימוד שהאדם לומד לפי שהגיע לידי ההכרה

ענין נוסף יש בחיזוק בימים הללו, שיש סגולה גדולה כשנמצאים בתוך הרבים, וזהו דבר שבתוך הטבע, ס'איז מער אַ נארמאלע אַ נאטורליכע זאך, שכשיש רבים שעוסקים באיזה דבר, שהרבים עוסקים בתורה או בתפילה, הרי שהיחיד נמשך אחר הרבים.

בוודאי שיש בזה ענין גדול, שכאשר האדם עושה מעשים טובים, גם אם אינו עושה המעשים בכוחות שלו רק בכוח הציבור, אבל מאחר שהוא נמשך אחר הרבים, יש בזה ענין גדול.

על אף מעלת העשייה יחד עם הרבים, בכל זאת אם עושים מעשים טובים בכוחות עצמו, מחמת שהוא עצמו הכיר והגיע לידי הכרה עצמית בחיוב הענין, הרי שמעלתו גדולה בהרבה ממי שעושה מעשים טובים רק משום שנמשך אחרי הרבים, כי הפנימיות של המעשים יש בהם צורה אחרת לגמרי, דער פנים פון די מעשים איז אַ אנדערע צורה אינגאנצען.

לימודו של כל תקופת הזמן בישיבה, על ידי מה שרואה ולומד להכיר את מהותו בזמן שההתרשלות גוברת.

יש גם הבדל בטיב ובאיכות המעשים, בין זה שעושים מעשים טובים רק מחמת שאחרים עושים מעשים כאלו והוא נמשך אחריהם, 'ער טוהט מיט מיט אנדערע', לבין זה שעושה המעשים מחמת עצמו כי השיג בעצמו הכרה בחשיבות מעשיו.

כשעשייתו רק מחמת שהרבים עושים כן או מתוך הרגל, אזי פעולותיו אינם נעשים מתוך חיות, 'ס'איז ביי איהם נישט קיים לעבעדיגע זאך', כי התנהגותו היום הוא כמו התנהגותו אתמול, ואתמול עשה כן משום שכך עשה אשתקד, ואשתקד עשה כפי מה שעשה לפני עשר שנים, כך ניראת פעולתו מאז ומקדם.

אך כשעושים מעשים טובים מתוך הכרה עצמית והשגתו, אזי המעשים שעושים בכל יום הם מתוך חיות והתחדשות, כאלו אתמול לא עשה אותם המעשים.

זאת זה אינו דומה לתורה שלמד יונתן בן עוזיאל.

יש לך אחד שכשהוא נמצא בישיבה הוא מתפלל ועוסק בתורה ומחזיק כל סדרי הישיבה, אבל הוא עושה כן מחמת כוח הציבור. הפועל יוצא מזה הוא, שאם יחסר לו כוח הציבור יצטרך לעמוד על דעתו בלבד, ואז תהיה לימודו מתוך קשיים והתרשלות. והמסקנה מזה היא שלימודו בכל משך הזמן היתה רק מחמת כוח הציבור, אבל אילו יעמוד בפני עצמו ללא כוח הציבור, הרי שהיה רחוק מהלימוד.

בימים אלו ניכר מהות הבחור

בשבועות האלו, הן בזמן שיש התרשלות בישיבה והן בימי בין הזמנים, שאז עומד הבחור רק על כוחות עצמו. אם בזמנים אלו יראה הבחור שאינו נופל ממעמדו, והוא עדיין שומר את הסדרים שקבע לעצמו, ומשכים בזמן הראוי ומתפלל באופן הראוי, בזה נראה שהוא אדם שעומד בכוחות עצמו. ועל ידי זה הוא לומד להכיר את צורת

לעשות, והורגל כבר זה זמן ועידינים בסדר היום הזה, לבין מי שעושה המעשים מחמת רצונו.

אין דמיון בין ההתעלות שיש לאדם כשעושה מעשים טובים מחמת הכרה, שאז יש לו תמיד החיות, באופן של 'בכל יום יהיו בעיניך כחדשים', לבין מי שמעשיו אינם באים מתוך הכרה שיש חשיבות למעשיו, ורק עושה כן כי כך הורגל לעשות, והתרגל שבאופן זה עוברים את היום כמצות אנשים מלומדה, כי אז מעשיו הם ללא חיות.

מה שנפעל באדם ע"י הנחת תפילין מתוך כוונה פנימית

בגמרא אמרו (ברכות ל:), 'אביי הוה יתיב קמיה דרבה, חזייה דהוה קא בדח טובא'. ופירש רש"י, 'דהוה קא בדח טובא יותר מדאי, ונראה כפורק עול'. אמר וגילו ברעדה כתיב'.

היינו שאף שצריכים להיות בשמחה, אבל השמחה צריכה להיות יחד עם מורא שמים, די ליסטיגקייט דארף זיין ארום גענומען מיט אַ מורא פון יראת שמים, מיט אַ שרעק, מיט אַ ציטער'. אביי הרגיש שלא היה שם

התחדשות וחיות מגיעים מרצון וחשק

כך אנו רואים בעת שאוכלים בכל יום סעודת הבוקר 'ברעקפעסט'. האם אפשר לומר שאוכלים היום את מאכלו בפחות חשק ממה שאכל סעודתו לפני חמש שנים, הלא בכל יום אוכלים אותם המאכלים בהתחדשות ולא כמו שאכל אותה סעודה לפני חמש שנים.

אין מגיעים להתחדשות זו, לפי שמה שהאדם אוכל היום ברעקפרעס, אין זה משום שהורגל לאכול ברעקפעסט בכל יום, והוא אוכל היום רק מחמת שאכל אתמול ולפני שנה, אלא שהוא אוכל היום ארוחתו כי יש לו היום רצון וחשק לאכול ברעקפעסט, באותה רצון וחשק שהיה לו לפני שנה ולפני חמש שנים.

אך כשהאדם צריך לעשות בכל יום מעשה רק משום שעשה כן לפני כמה שנים, ומחמת כן הוא צריך להמשיך במעשיו מדי יום ביומו, הרי שפעולתו ומעשיו הם ללא חשק כלל.

זהו ההבדל בין מי שעושה מעשיו הטובים מחמת הרגל, שכך הוא עושה תמיד וכך הורגל

להניח תפילין, מ'לייגט תפילין ווייל מ'דארף לייגען תפילין, ולכן אופן הנחת התפילין שלנו היום היא באותה הצורה שהנחנו תפילין לפני חמש שנים, ואין אנו מרגישים איזה הרגשה מיוחדת בעת הנחת התפילין, מ'מילא דער לייגען תפילין ביי אונז מיינט נישט קיין סאך'.

אמנם אנו מקיימים מצות הנחת תפילין, אבל אין אנו מרגישים איזה הרגשה פנימית בשעת הנחת התפילין, 'צום פנים פון אונז מיינט נישט די תפילין קיין סאך'.

'אנא תפילין מנחנא'

אך בשעה שרבה הניח תפילין, בכל עת שהניח תפילין היה מרגיש איך 'שממשלת קוני ומשרתו עלי', כמו איש צבא בשעה שמתלבש בבגדי הצבא וחובש את כלי הזיין וכובע הברזל על ראשו, ונעמד לשמירה במקום שהשונאים מקיפים אותו. באותה שעה יודע החייל שהוא עומד עכשיו במקום סכנה, שבכל רגע יכול להיכנס בו חץ, וההוא צריך לשמור הן על חייו והן על חיי כל הרבים, על חיי כל הצבא, 'דער גאנצער ארמיי'.

רעדה באופן הראוי עד שנראה היה כפורק עול, וזהו הנהגה שלא היה צריך להיות אצלו.

'אמר ליה, אנא תפילין מנחנא'. ואם תשאל מה בכך שהניח תפילין. פירש רש"י 'והם עדות שממשלת קוני ומשרתו עלי'. שהתפילין מעידים על האדם שממשלת הבורא ושיעבודו שמשעבד אותנו לעבודת ה' מוטלים עלי. התפילין הם עדות שהשי"ת הוא המושל שלנו, והוא משעבד אותנו לעבודתו כמו שאומרים בלשם יחוד קודם הנחת תפילין.

והנה אילו היו שואלים אותנו כשהתפילין מונחים עלינו, האם יש לנו באותה שעה הרגש יותר גדול שאנו משועבדים להשי"ת ולתורה ולמצוות יותר ממה שיש לנו הרגש השיעבוד כשאין התפילין מונחים עלינו, הרי שאין אנו מרגישים שום הבדל. שכן גם בשעה שהתפילין מונחים עלינו אין אנו מרגישים שמוטל עלינו כעת יותר שיעבוד לעבודת ה' ולממשלת קוני.

למה אין לנו הרגש זה, לפי שמה שאנו מניחים תפילין היום היא משום שהנחנו תפילין אתמול. אנו מניחים תפילין כי אנו חייבים

רבה אמר לאביי, שאפילו אם שהוא במצב של בדח טובא ולא נראה עליו רעדה, אך הרי לבוש אני בתפילין, שדומה לאיש הצבא העומד על המשמר מוקף בשונאים, שיודע שאסור לו להסיח דעת אפילו לרגע קט ממצבו, כי ברגע אחד יכול השונא להיכנס, ואם יסיח דעתו יוכל להורגו.

לכן, כשנמצאים במצב זה, גם כשבדח טובא לא חסר לו רעדה, לפי שאין שום ספק בדבר שאינו מסיח דעתו לרגע אחד מהסכנה שנמצא בה, ואף על פי שבדח טובא והרעדה אינה ניכרת עליו, אך כל המצב שהוא שרוי בתוכו זהו מצב של רעדה, דער גאנצער מצב פון דער מענטש איז ציטערדיגער מצב. זה היה הרגשתו של רבה כשהניח תפילין והיה מעוטר בהם.

איך הגיע לזה, לפי שכשהניח תפילין היום לא היה הנחתו רק מחמת חיובו להניח תפילין, שאביו הניח תפילין וגם הוא מניח תפילין כי יש מצוה להניח תפילין. רק שבכל פעם שהניח תפילין היה אצלו הדבר שוב כמי שהתלבש כעת עם בגדי הצבא וכלי זיין ועומד שוב על

הסאלדאט הזה יודע, שאם יקרה איזה מצב מסוכן הרי שמיד יוכל לעשות סימן וברגע אחד יהיו כולם מוכנים לעמוד כנגד השונא, 'אז אויף די מינוט זאלען אלע זיין צוגעגרייט זיך צו פארטייטיגען אנטקעגען דעם שונא, שהרי הוא עומד על המשמר.

ברגע שאיש הצבא נעמד בחוץ עם כלי הזיין וכובע הברזל על ראשו ובגדי הצבא, הוא יודע ומכיר בזה שהוא עומד בסכנה, והוא עומד על המשמר לשמור על חייו וחייהם של כל אנשי הצבא.

כשרבה הניח תפילין, הרי שלפי פירש רש"י התפילין היתה עדות שיממשלת קוני ומשרתו עלי, כי לבישת תפילין דומים ללבישת בגדי הצבא, שבעת הנחתם מוכן ומוזמן הוא לעבודת ה'.

לזה השיב לו אביי, שטען כלפיו זיגילו ברעדה כתיב, והרעדה אינה ניכרת עליו ונראה כפורק עול. ועל זה השיב לו רבה ואמר לו, אולי ממה שהיה בדח טובא לא ניכר עליו רעדה, אבל האמת הוא שאצלו יתכן שגם כשבדח טובא תהיה השמחה יחד עם הרעדה.

בתקופות הללו ויתחזקו, 'מזאל זיך דערהייבען אין די תקופות, מזאל זיך אנכאפען אין די תקופות און זיך מחזק זיין.

על ידי ההתחזקות בתקופות אלו יהיה לבחור התעלות גדולה. גם מי שכוחו חלש והכרתו חלשה, דער אייגענער כוח איז געווען שוואך, די אייגענער הכרה איז געווען שוואך, אך על ידי מה שמתחזקים בתקופות אלו מגיעים להתעלות, באופן שיוכל להיכנס לזמן הבעל"ט מתוך הכרה חזקה.

כפי כמה שיש לבחור ההכרה, כפי כמה שעומד יותר על דעת עצמו, ממילא וואס מער די הכרה איז, וואס מער מ'שטייט אויף אַ אייגענער דיעה, על ידי כן יזכו ליותר סייעתא דשמיא, ונזכה להצלחה ועליה בתורה ויראת שמים.

המשמר, שקיבל עליו מחדש 'ממשלת קוני ומשרתו עלי'.

ההבדל בין העושה מתוך הרגל או מתוך חשק

יש הבדל גדול אצל בחור באיזה אופן וצורה שהוא ניגש לתקופה זו של סוף זמן כששולט בו ההתרשלות, ובתקופה של בין הזמנים. צורת הגשתו בימים אלו, מראה הוא בזה האם לימודו ותפילתו במשך כל הזמן היתה רק מתוך הרגל שנמשך אחרי הרבים, ער ווערט מיטגענומען מיטן רבים, או שמא עושה פעולותיו מתוך הכרה פנימית.

לכן צריך כל אחד לדעת, שכפי איך שהיה נראה הזמן אצל כל אחד, בתקופות הללו זהו הזמן שצריכים להתעלות, שיאחזו

דברי התעוררות לקראת ימי בין הזמנים

עש"ק פקודי תשנ"ד

זהו התשובה ומעשים טובים שהאדם צריך להשיג על ידי לימוד התורה, דאס איז די תשובה ומעשים טובים וואס די תורה דארף ארויס רוהפען.

אבל אם על אף שישב ועסק בתורה עדיין נשארו מידותיו והשקפותיו והיראת שמים שבו והאמונה שבו איך שהיו בתחילת הזמן, הרי שלא הועיל הרבה במשך הזמן, 'האט ער זייער ווייניג אויפגעטוהן במשך דעם זמן', ונמצא שלא היה לו הצלחה בלימודו ובתורתו.

המהות נמדדת לפי השאיפות

ההצלחה בתורה נמדדת כפי מה שהתרומם והתעלה בהשקפותיו, עד כמה נתמעטו תאוותיו בעניני העולם הזה, וזה נמדד כפי שאיפותיו ורצונותיו. אם שאיפותיו הם לדעת עוד תורה, לקנות עוד תורה.

אם שאיפותיו הם להתפלל באופן יותר נעלה, לתת כבוד לאביו ולאמו, לתת כבוד לרבו ולהרבות

ימי בין הזמנים - ימי המבחן

אנו עומדים קרובים לימי בין הזמנים, והתקופה של ימי בין הזמנים זהו שעת מבחן. כי בימי בין הזמנים יכול האדם לבחון עצמו על כל מצבו והתנהגותו בישיבה, מה שלומדים ומתפללים וכל שאר התנהגותו, האם באמת הגיע למדרגה זו, שקנה קנינים אלו בתוכו, או שמא כל מה שעשה בישיבה היתה מתוך הכרח, שכשנמצאים בישיבה דורשים מהבחור הנהגה זו.

תכלית תורה שינוי מהות האדם

כשבחור עוסק בתורה, התכלית של לימוד התורה הוא תשובה ומעשים טובים. התורה צריכה לשנות מהות האדם. התורה צריכה לזכך את האדם, די תורה דארף אויסלייטערען אַ מענטש. על ידי התורה צריכים השקפותיו להתרומם. שיבין את מהלך החיים, לשם מה הוא חי, להבין את העולם, להבין מהו תפקידו של כלל ישראל.

ההבדל בין התנהגות מתוך הכרח או מתוך מהות

אנו רואים שכשנכנסים לקנות בחנות 'סְטָאָר', בדרך כלל המוכרים נוהגים בעדינות, זענען די פארקויפער געווענדליך זייער איידל, וכפי כמה שהסטאר לעשירים, כפי כמה שהמחירים גבוהים יותר וצריכים לשלם שם יותר, 'ואס מער געלט מינעמט', כך מתנהגים המוכרים יותר בעדינות, 'אזוי איידלער זענען די אלע פארקויפער'.

ההנהגה בעדינות בחנות זו, כך הוא כל יום, כך תהיה בשנה הבאה וכך היה גם לפני חמש שנים, הליכותיהם הם תמיד בהנהגה מיוחדת. אבל אותו הגוי, אותו המוכר שעומד בסטאר ומתנהג בעדינות, כשרק יוצא מהסטאר ובמיוחד כששב לביתו הרי הוא גוי גס, 'איז ער אַ גראבער יונג', בדומה לכל שאר הגויים, אף שבסטאר הנהגתו הוא מתוך עדינות יתירה.

וכל כך למה, לפי שזהו הרוח של הסטאר, והוא יודע שבסטאר עליו להתנהג באופן מסוים כדי לעשות ביזנעס, ועם הנהגה של

באהבת תלמידי חכמים. אם שאיפותיו הם להתרחק ולמאוס בהבלי העולם הזה, וכשמוכרים לנסוע לאיזה מקום הוא עושה כן כמי שכפאו שד, וכל מגמתו הוא להיפטר מאותו המקום לפי שמרגיש שאין זה מקומו שמקומו הוא בבית המדרש. מקומו הוא לשבת ליד הגמרא ולקיים מצוות, לגמול חסדים ולהתעלות בתפלתו.

אם האדם גדל בכל הענינים האלו, סימן הוא שבאמת זכה להצלחה במשך הזמן, 'איז אַ ראייה אז דער זמן איז געווען ביי איהם בהצלחה', שהתורה שלמד בזמן הזה הביאה אותו להמטרה והתכלית שהתורה צריכה להביא לאדם.

כל זה ניכר בימי בין הזמנים. בימי בין הזמנים הבחור רואה מהו מדרגתו, 'זעהט אַ בחור וואו שטייט ער'. שכן כשנמצאים בישיבה לפעמים לא ניכר כל כך היכן ובאיזה מדריגה עומד הבחור, לפי שבישיבה מוכרח הבחור להתנהג באופן טוב בגלל מנהג המקום.

ויכול לאכול מה שירצה, שכן הפריז'ידער פתוחה לפניו בכל עת, ובכל עת שירצה יוכל ללכת לגראסערי, ובידו לדבר עם כל מי שירצה, ובידו לעשות ככל שיחפוץ, ואינו עומד תחת שום הכרח, דווקא במצב זה נראה מהותו של הבחור, דווקא דא זעהט ער ווער ער איז.

אם בימי בין הזמנים קם הבחור בשעה תשע, הרי שאף שבישיבה משכים הבחור בשעה שבע, זהו הוכחה שבעצם מהותו הוא לקום בשעה תשע, ולא להשכים בשעה שבע, 'ער איז אַ ניינער אויפשטייער'. זה שברוב ימי השנה הוא משכים בשעה שבע, זהו משום שברוב ימות השנה הוא מוכרח להשכים בשעה שבע, אבל מהו מהותו, מהותו הוא לישון עד תשע, 'ווען איז ער אליין, ער איז אַ שלאפער ביז ניין, ער איז אַ ניינער שלאפער', ומהותו הוא לאחר זמן קריאת שמע.

חומר מצות כיבוד אב ואם

כמו כן, אם כשהבחור חוזר לביתו אין הוא מדבר לאביו או לאמו מתוך מידת דרך ארץ, וכשמבקשים ממנו ללכת לקנות איזה דבר הוא אומר שהשני

עדינות הנפש מושכים אנשים שיבואו לקנות בחנותו, וממילא זהו הנהגת המוכרים בסטאר.

כן גם כשנמצאים בישיבה ועוסקים בתורה ובתפילה, הרוח בישיבה גורמת לבחור להתנהג כך, אבל עדיין אין זו ראייה שזהו מהות הבחור. כמו אצל המוכר, 'גלייך ווי ביי דעם סיילטמאן העומד בסטאר', שמתנהג בעדינות, אבל אין זה ראייה שבאמת הוא אדם עדין, 'דאס איז נישט קיין ראייה אז ער איז אַ איידאלער מענטש'.

ההוכחה למהות האדם הוא דווקא כשאינו נמצא במסגרת הרגילה, כשהוא חופשי, יועץ ער איז פריי, כשאין עליו שום השפעה, כשאינו מצוה עליו להתנהג כך, ואין לו שום הכרח לנהוג בהנהגה זו, איך הנהגתו באותה שעה. בזה נוכח האדם לדעת מהו מהותו והתנהגותו האמתית.

כמו כן, דווקא בזמנים שהבחור אינו נמצא בישיבה, כשהבחור נמצא בביתו ויש לו את האפשרות לקום בכל יום בשעה תשע, ויש לו הברירה לאחר את זמן השכיבה לשעה שתים, ובידו לקרוא כל מיני ניופיפערס שירצה,

ימים, בוודאי היה רץ לקחת רפואה זו, והיה נוטל את הרפואה ביום ובלילה.

ואילו על מה שכתוב בעשרת הדברות, שם שמענו את

דבר ה', שהשי"ת ירד על הר סיני ואמר לבני ישראל 'כבד את אביך ואת אמך למען יאריכון ימיך', זה אינו חשוב בעיניו. רק דברי הרופא במאנהאטן חשובים בעיניו, שירוץ ללכת לרופא ויוציא ממון על קניית הרפואה. ואילו כשבא לידו לקיים מה שנאמר לנו בסיני, 'כבד את אביך ואת אמך למען יאריכון ימיך', אמונתו חלשה, 'איז ער אַ שוואכער מאמינ אין דער 'למען יאריכון ימיך'."

אנו מדמים שכשהבחור חוזר לבית אביו ביום שישי או בבין הזמנים, כשצריכים לטרוח לכבוד חג הפסח, והאם מנקה הספסלים ושאר כלי הבית ועמלה קשות לכבוד החג, חושבים שזהו תפקידן של הנשים שטורחות לפסח.

מהו תפקידם של הבחורים לקראת פסח. הבחורים לפני פסח ישנים עד השעה תשע, ואז הולכים למקוה ולהתפלל, וחוזרים לביתם בשעה אחת עשרה, ואז מוציאים את הכלים

ילך במקומו. הריהו בחור שעובר על עשרת הדברות, ובמהותו הוא כזה שעובר על עשרת הדברות, 'ער איז אַ מענטש וואס איז עובר אויף עשרת הדברות'.

ומה עם 'למען יאריכון ימיך' הלא בעשרת הדברות נאמר 'כבד את אביך ואת אמך', ואיך יזכה באריכות ימים, כי בעשרת הדברות נאמר 'למען יאריכון ימיך',... (חסר מעט בהקלטה).

אמנם, יש לך בחור שפונה מעצמו אל אמו ושואל אותה במה יוכל להיות לו לעזר, לפי שחפצו ליכות באריכות ימים, ולכן הוא שואל מעצמו איך ובמה יוכל לעזור לאמו.

למען יאריכון ימיך

הבחור שכשהחזר לביתו אינו פונה מעצמו לשאול את אמו במה יוכל לעזור לה, וכשאמו מבקשת ממנו בקשה אינו ממחר לקיים דבריה, הרי שמלבד מה שהוא עובר על עשרת הדברות, הוא מראה על חסרונו באמונה איך זוכים לאריכות ימים.

הלא אילו היו אומרים לו כעת שבמאנהאטן מתגורר רופא שיש לו רפואה שגורמת אריכות

קרירות. האם כך ניגשים למצות כיבוד אב ואם. איך אנו ניגשי לכל מה שהיה בהר סיני, הלא מצוה זו היא מהציוויים שנצטוו ישראל בהר סיני.

ובנוסף לזה, היכן האמונה בהבטחת הבורא 'למען יאריכון ימיך', האם אסור להאמין בהשי"ת, האם האמונה בה' לא נחשבת בעינינו. ברופא מותר להאמין, ברופא צריכים להאמין, ואילו בהשי"ת אין מאמינים כלל, כי אנו רואים שהבטחת הבורא 'למען יאריכון ימיך' אינה חשובה בעינינו לכלום.

התנהגות שאינה ראויה מראה על רפיון באמונה

צריכים אנו להתבונן מה מונח בזה כשבחור חוזר לביתו בבין הזמנים ומסייע לאביו ולאמו, שמונח בה אמונה בעשרת הדברות, וגם האמונה בדבר ה'. וקרירות בענינים אלו זהו קרירות באמונה, 'אָ קאלטקייט אין דעם איז אַ קאלטקייט אין אמונה!!!'

כשבחור שב לביתו בימי בין הזמנים, שימים אלו לפני חג הפסח היא הזמן שבני ישראל עמלים וטרודים בהכנות

לבשל ביצים, ועושים כמה הכנות עד שאוכלים שגורמים לפסולת בבית, וסומכים על האם שתנקה כל מה שעשו.

אנו מקבלים מצב זה בקלות, 'מיר נעמען עס אהן אזוי גרינג', אך יש לנו להתבונן מה נעשה כאן. קודם כל מבטלים בזה מצות עשה דאורייתא של 'כבד את אביך ואת אמך'. האם זהו תפקידה של האם לנקות כלי הבית, הלא זהו תפקידנו לעזור ולסייע לאם לנקות הבית והכלים. למה צריכה האם לעמוד ולעמול לנקות כלי הכסף ושאר כלי הבית.

האם נכלל בכלל 'כבד את אביך ואת אמך', שנאריך בשינה עד לשעה תשע, ושנחזור הביתה בשעה אחת עשרה, ואז מוציאים את הכלים לבשל ביצים ולהכין הפת שחרית, ויושבים ואופים ומכינים את שאר המאכלים כדי שהאם תצטרך לשוב לנקות הבית. האם כך מקיימים מצות 'כבד את אביך ואת אמך'.

היוצא מזה שבהנהגה זו מבטלים מצות עשה, והרי זה מצות עשה שציוונו הבורא כשירד על הר סיני וציוונו מצוה זו, ואילו אנו ניגשים למצוה זו מתוך

מהכוח אל הפועל דבר ה' שקנה במשך הזמן, איזה שייכות יש לו לאמונה בדבר ה', באמונה במעמד הר סיני, באמונה בהשי"ת.

מהלך המחשבה הראוי גם בימי בין הזמנים

מבחן נוסף עומד לבחור בימי בין הזמנים. שכן כשהבחור נמצא בין כותלי הישיבה אז אינו שומע לשונם של אנשי העולם, 'הערט ער נישט די וועלטליכע שפראך', שמדברים לשונות כמו 'דער שווארצער אין דער ערד זאל ער גיין, דער אנטיסעמיט, דער רשע'. (שיחת המשך לפרשת פקודי תשנ"ד שי"ל בשנה זו).

צריכים לזכור יסודות האמונה, האם מה שנשפך דם יהודי זהו רק משום שיש שחורים ישמעאלים בעולם, הלא כל השחורים וכל הישמעאלים יחד אין בכוחם להרע ליהודי אחד, ויש לנו לדעת שהכל תלוי במעשים שלנו, אנו צריכים לשפר דרכינו, שכן הישועה וההצלה תלויה רק במעשינו.

כשנמצאים בישיבה ההכרח מביא את הבחור למחשבה נכונה ולאופן הדיבור

לחג הפסח. נמצא שהחזרה לבית אביו יש בזה כעין עליה לרגל כי עומדים לשאוב קיום עשרת הדברות, עומדים לקנות אריכות ימים וקיום רצון ה', האם כעת הם ימי מנוחה, הרי אלו ימי עליה לרגל, 'איז דאס אַ וואקיישען, ס'איז אַ עליה לרגל איז דאס'.

ימים אלו הם עליה לרגל לאחר ימי ההכנה של זמן שלם שנמצאים בישיבה, זמן שלם של עסק התורה, שלאחר לימוד התורה של בחור במשך זמן שלם באים לעליה לרגל זו. שכן לימוד התורה של בחור במשך זמן שלם זהו זמן ההכנה לשבועות אלו שבחור שוהה בביתו, ואיך תיראה התנהגותו.

בימי בין הזמנים מסיר הבחור מעצמו את הכורח ובימים אלו נראה מהותו. ימי הזמן הם ימי ההכנה להתרומם, ובימים אלו נראה מהו מהותו של הבחור, מהו מדרגתו ומה קנה במשך הזמן, 'וואס ער איז, ביי וואס ער האלט, וואס ער האט קונה געווען דעם זמן'.

כעת נמצא הבחור למשך כמה שבועות יחד עם אביו ואמו, ובימים אלו צריך לצאת

התורה, והן בזהירות במצות כיבוד אב ואם, והן בהתחזקות בקיום המצוות, ועל אחת כמה וכמה להיזהר ולהישמר שלא יבואו למגע וקשר עם חברים רעים, 'מזאל נישט קומען אין קיין בארירונג מיט שלעכטע חברים'.

חברים רעים אינה הכוונה דווקא

לאותם שמדברים ניבול פה או שהולכים למקומות לא טובים חלילה, מהענינים אלו מאן דכר שמייה. בכלל חברים רעים הם אותם שאינם בני תורה ורוח התורה אינה שולטת בהם. אלו שאין להם שאיפות להתעלות בתורה ואין להם השקפת החיים, אלא שעומדים היום עם אותם המחשבות שעמדו בהם לפני עשר שנים, ובעוד עשר שנים יעמוד באותם המהלכים שעמדו בהם עד עכשיו.

זהו בחינה של חברים שאינם

מתאימים, 'פון נישט פאסיגע חברים', עבור בחור שיש לו איזה מדריגה, 'פאר אַ בחור וואס האלט ביי עפעס'. הלא כל בחור יש לו איזה מדריגה ושאיפה, ויש לו לקחת לו חברים שנותנים לו חיזוק בהשקפות, חיזוק בתורה וחיזוק ביראת שמים.

הראוי, שמהלכי מחשבתו יהיו באופן היותר מועיל ולמעשים טובים, אבל מה שבאו לכך זהו רק מחמת ההכרח, שהמציאות שנמצאים בישיבה מכריח את הבחור לזה, אבל בימי בין הזמנים כשאין נמצאים בין כותלי הישיבה, ונמצאים בלי הכרח, אז מתגלה מהות הבחור.

"זאל מען ערנסט נעמען די תקופה פון בימי בין הזמנים, די כמה אנפין וואס זענען דערמאנט געווארען זאל מען פארשטיין די ערנסטקייט וואס ליגט אין דעם, וועט מען דאס פארשטיין וועט זיין אַ הכנה אויף ווייטער אַ עליה, און ס'וועט זיין אַ חיזוק אויף ווייטער אַ הצלחה."

יש לגשת לימי בין הזמנים מתוך כווד ראש מחמת כמה אנפין שהוזכרו ויש להבין החשיבות של ימים אלו, וכשיבינו חשיבות ימים אלו, אזי הימים האלו יהיו הכנה להמשיך ולהתעלות, ויהיה בזה לחיזוק להמשיך ולהתעלות.

והרחיקנו מחבר רע

לכן יש לנצל כראוי את ימי בין הזמנים הן בענין לימוד

זכה וזכה את הרבים, זכות הרבים תלוי בו

היות שזכינו ב"ה והגליון השבועי מופץ בכמה ערים, יש הזדמנות למי שליבו חפץ לזכות את הרבים ולקחת חבל בהוצאות ההפצה של הגליון בעירו, ויבוא על שכרו.

אפשר לפנות למערכת חידו"ת של רבינו,
למספר טעלעפאן 9 EXT 1-718-854-2290.

בברכה והערכה
מערכת החידו"ת של רבינו